

однак це абсолютно логічна реакція на дії російського уряду, які викликали вторгнення та військові дії на території України. В 2022 році мало місце ряд ключових політичних подій, котрі висунули на перший план тематику ситуації в Україні

і скоригували зміст текстів новин. Це в котрий раз підтверджує той факт, що, в залежності від подій, які кояться у світі, відбувається відповідна зміна тематики новинних текстів засобів масової інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Гордійчук М. І.* The impact of nonveridical markers on evaluation in newspaper titles on war in Ukraine. Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис». № 11. 2022. URL: http://www.philologyjournal.lviv.ua/archives/11_2022/10.pdf
2. Atlantic. 2023. URL: <https://www.theatlantic.com/world/>
3. Buzzfeed. 2023. URL: <https://www.buzzfeed.com/>
4. CNN. 2023. URL: <https://edition.cnn.com/>
5. *McDonald B., Loughran T.* Textual Analysis in Accounting and Finance: A Survey. SSRN. Journal of Accounting Research. 2016. Vol. 54. No 4, PP. 1187–1230. DOI: 10.2139/ssrn.2504147
6. New York Post. 2023. URL: <https://nypost.com/>
7. Reuters. 2023. URL: <https://www.reuters.com/>
8. Washington Post. 2023. URL: <https://www.washingtonpost.com/>

УДК 81'255.4[821.161.811.111-26]

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.28.1.19>

ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО ПЕРЕКЛАДУ ВОЄННОЇ ПОЕЗІЇ ЛІНИ КОСТЕНКО

PECULIARITIES OF THE ENGLISH TRANSLATION OF LINA KOSTENKO'S WAR POETRY

Іщенко Н.А.,

orcid.org/0000-0002-1206-9158

*доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри зарубіжної філології*

*Навчально-наукового інституту філології та журналістики
Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*

Пінішкевич О.В.,

orcid.org/0000-0003-4952-8634

студентка

*Навчально-наукового інституту філології та журналістики
Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*

Статтю присвячено особливостям перекладу воєнної поезії української поетеси Ліни Костенко англійською мовою. Ця стаття досліджує особливості англомовного перекладу воєнної поезії Ліни Костенко, однієї з найвизначніших українських поетес. У статті визначена специфіка перекладу воєнної поезії взагалі, та поезії Ліни Костенко зокрема. Знайдено та проаналізовано 5 воєнних поезій Ліни Костенко перекладених на англійську мову. Було також проаналізовано авторський стиль поетеси, який проявляється у широкому використанні асоціативно-образних та абсолютно нетипових художніх засобів. Автор стверджує, що переклад воєнної тематики є надзвичайно складною задачею, оскільки він повинен передати не тільки зміст, але й емоційний заряд твору.

У статті розглядаються такі аспекти, як техніка мовлення Ліни Костенко, її використання метафор та символів, а також історичний та культурний контексти творчості. Автор використовує різні методи дослідження, такі як, порівняльно-перекладацький аналіз, за допомогою якого було здійснено порівняння шляхів та способів перекладу поезій Ліни Костенко з української мови на англійську; лінгвостилістичний аналіз, за допомогою якого були виявлені основні стилістичні прийоми авторки та перекладача у їх порівнянні; контекстуальний аналіз, який використовувався для визначення доцільності тих чи інших перекладацьких тактик та стилістичних прийомів перекладу; описовий метод, який було використано для опису та пояснення теоретичних аспектів дослідження, а також основних перекладацьких трансформацій, стратегій та прийомів, що використовуються при перекладі поезій Ліни Костенко.

Стаття також звертає увагу на важливість знання культурного та історичного контексту України для успішного перекладу воєнної поезії Ліни Костенко на англійську мову. Автор стверджує, що глибоке розуміння цих аспектів може допомогти перекладачеві передати зміст та емоційний заряд твору.

Висновки статті підкреслюють, що англійський переклад воєнної поезії Ліни Костенко є складним завданням, але водночас великою можливістю передати світові красу та складність української культури та історії. Для успішного перекладу необхідний високий рівень майстерності та глибоке розуміння поетичної мови та культурних контекстів. Також автор дійшов висновку, що воєнна поезія Ліни Костенко в англійських перекладах представлена досить обмежено, адже вдалось віднайти всього лише 5 воєнних поезій, що мають переклад на англійську мову.

Ключові слова: воєнна поезія, специфіка перекладу, стилістичні прийоми перекладу, поезія Ліни Костенко.

The article is devoted to the peculiarities of translating the war poetry of the Ukrainian poet Lina Kostenko into English. This article explores the peculiarities of the English translation of the war poetry of Lina Kostenko, one of the most prominent Ukrainian poets. The article identifies the specifics of translating war poetry in general and Lina Kostenko's poetry in the context of the war. The author has found and analyzed 5 war poems by Lina Kostenko translated into English. The author also analyses the poet's style, which is manifested in the wide use of associative and figurative and completely atypical artistic means. The author argues that the translation of military themes is an extremely difficult challenge, as it must convey not only the content but also the emotional charge of the work.

The article examines such aspects as Lina Kostenko's language technique, her use of metaphors and symbols, as well as the historical and cultural contexts of her work. The author uses various research methods, such as comparative and translation analysis, which was used to compare the ways and means of translating Lina Kostenko's poems from Ukrainian into English; linguistic and stylistic analysis, which was used to identify the main stylistic techniques of the author and the translator in their comparison; contextual analysis, which was used to determine the appropriateness of certain translation tactics and stylistic techniques; descriptive method, which was used to describe and explain the theoretical aspects of the study, as well as the main translation transformations, strategies and techniques used in the translation of Lina Kostenko's poetry.

The article also draws attention to the importance of knowing the cultural and historical context of Ukraine for the successful translation of Lina Kostenko's war poetry into English. The author argues that a deep understanding of these aspects can help the translator convey the meaning and emotional charge of the work.

The article's conclusions underline that the English translation of Lina Kostenko's war poetry is a challenging assignment but at the same time a great opportunity to convey the beauty and complexity of Ukrainian culture and history to the world. Successful translation requires a high level of skills and a deep understanding of poetic language and cultural contexts. The author also concludes that Lina Kostenko's war poetry is represented in English translations rather limited, as only 5 war poems have been found in English translations.

Key words: war poetry, specifics of translation, stylistic methods of translation, poetry by Lina Kostenko.

Постановка проблеми: Проблема полягає в тому, що переклад воєнної поезії Ліни Костенко на англійську мову є надзвичайно складним завданням. Творчість поетеси характеризується використанням складної метафоричної та символічної мови, що передає не тільки зміст, але й емоційний заряд твору. Крім того, історичний та культурний контексти творчості Ліни Костенко також є важливими аспектами, які необхідно враховувати при перекладі на іншу мову.

У зв'язку з цим, постановка проблеми полягає в визначенні того, як передати особливості поетичної мови Ліни Костенко та культурний та історичний контекст її творчості в англійському перекладі воєнної поезії. Також необхідно розглянути методи та підходи, які можуть допомогти перекладачеві успішно вирішити цю складну задачу.

Постановка завдання: розглянути теоретичні аспекти перекладу поезії на прикладі перекладів воєнної поезії Ліни Костенко.

Реалізація даної мети вимагає вирішення таких завдань:

- 1) ознайомитись із особливостями перекладу поезії;
- 2) розглянути англійські переклади воєнної поезії Ліни Костенко.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанню перекладу поезії Ліни Костенко приділяли увагу зарубіжні перекладачі, а саме: Майкл М. Нейдан, Данило Хусар Струк, Марта Даниловна Богачевская-Хомяк, Джон Вейр та Віра Річ.

Виклад основного матеріалу. Переклад сьогодні є однією з важливих форм міжкультурної комунікації, під яким розуміють перетворення тексту оригіналу у текст перекладу. У лінгвістиці та мовознавстві питання перекладу літературних творів завжди викликало цікавість та інтерес серед науковців, адже будь-який літературний твір – це комунікативний процес між людьми різних націй та епох. Літературний текст, що перекладений іншою мовою, постає перед читачем у новому світлі – світлі зовсім іншої мови. Тобто, саме завдяки перекладу художні твори входять до контексту різних культур й стають загальновідомими. Доречним буде відмітити, що питаннями перекладу поетичних текстів займалися такі відомі зарубіжні та вітчизняні вчені як В. Карабан, В. Комісаров, Н. Ктитарова, О. Потебня, В. Коптілов, О. Чередниченко, К. Норд, Ф. Шлейермахер, А. Женатке, Я. Рецкер та ін., які у своїх дослідженнях звертали увагу

на переклад зображувальних засобів, специфіку перекладу поетичних творів різних жанрів (як от вірші, балади, поеми), збереження поетичного звучання та ритми тощо. Однак все ж таки, варто наголосити, що питання стратегій перекладу поетичних творів та дослідження стилістичних прийомів їх перекладу все ж залишається мало дослідженим.

Так, Ктитарова Н.К. зазначає, що при поетичному перекладі постає неминучою видозміна оригіналу поетичного твору, тому аналіз та оцінка здійснених перетворень першотвору привертають особливу увагу у лінгвістів. Неабияке значення має також збереження функціональних відносин між елементами поезій [1, с. 62].

Тому при відтворенні оригіналу іноземною мовою перекладач повинен зберігати структурну цілісність, яка являє собою взаємозв'язок між фонетичними, семантичними та синтаксичними елементами [3, с. 82].

Слід наголосити, що В. Коптілов (як і більшість дослідників та лінгвістів) погоджується із тим, що вкрай важливо, перш аніж перекладати поетичний твір, провести його доперекладацький аналіз, що є запорукою здійснення вдалого перекладу та подолання розбіжності між культурами [3, с. 84].

Дослідник також відмічає, що поетичний переклад має бути «семантико-стилістичною паралеллю першотвору» й вказує, що «перекладаються не слова, не рядки, не речення й не звуки... Перекладається (а точніше передається) система понять у їх взаємовідношеннях і способах вияву цих взаємовідношень» [3, с. 69].

Український письменник М. Рильський говорив, що переклад має бути співтворчістю. Він не раз повторював, що переклад художньої літератури тільки тоді здійснює свою функцію, коли це переклад творчий, коли він доходить до читача, коли він є фактом рідної літератури. М. Рильський зазначав, що «проблема співтворчості перекладача з автором оригінального твору, ступеня такої співтворчості, дотримання якої дає можливість уникати рабської залежності від мови-джерела, зайвої та надмірної націоналізації чужомовного твору, не може осмислюватися теоретично і розв'язуватися практично тільки на основі мовної компетенції» [1, с. 133].

Під процесом перекладу віршів розуміється здебільшого його нове написання цільовою мовою, яке базується на особливостях інтерпретації перекладача, його сприйнятті та креативності, тому цей процес, за словами дослідниці А. Женатке, є досить суб'єктивним [3].

Р. Якобсон натомість вважав, що поезію не можна перекласти, пояснюючи це тим, що у разі перекладу поетичних творів єдиним адекватним способом транслявання авторського задуму є творча транспозиція, адже усі елементи поетичного тексту на всіх мовних рівнях – фонетичному, граматичному, лексичному, синтаксичному – є складником загальної єдності твору. Отже, усі елементи кожного рівня – від структурної до образної організації твору – взаємопов'язані відповідно до авторського задуму й поетичної традиції [5, с. 96].

На думку С.Т. Колріджа, збереження кожного елемента в перекладі видається неможливим, адже переклад поезії («найвлучніших слів у найкращому порядку», за визначенням С.Т. Колріджа), що передбачає заміну цих «найвлучніших» слів, є нездійсненою місією [4, с. 96].

Схожою є й думка Р. Фроста, який вважав, що поезія – це «саме те, що втрачається під час перекладу» [6, с. 24].

Отже, у питанні перекладності поезії дослідники дотримуються полярних позицій. Одні, підтримуючи думку Р. Фроста, наполягають на втраті поетичності через неможливість адекватно передати власне образність твору. Інші ж вважають концептуальну площину поезії досяжною, однак завдяки втраті оригінальної структурної організації першоджерела. Представники ж третьої позиції вірять у можливість збереження і форми, і змісту поетичного твору завдяки застосуванню належних перекладацьких тактик та стратегій.

Загалом переклад поетичних текстів вимагає також й глибокого стилістичного аналізу матеріалу. Це необхідно для розуміння того, в чому полягає його індивідуальна своєрідність. Перекладознавці наголошують, що з огляду на прояв у кожному випадку індивідуальної художньої манери письменника, різноманітність лексичних і граматичних засобів мови, поетичний переклад видається надзвичайно складним. Тобто, готової стратегії здійснення поетичного перекладу не існує, адже це багато в чому залежить від перекладача (його смаку, інтуїції, ерудиції та поетичного обдарування) [2, с. 57].

Дане дослідження присвячене особливостям перекладу воєнної поезії Ліни Костенко, то варто відмітити, що така поезія зазвичай твориться у період війн, в якій описуються воєнні часи, воєнні дії, особливості боротьби того чи іншого народу за свою незалежність.

Воєнна поезія становить значну частину творчого доробку відомої української поетеси Ліни Костенко (1930 р.), творчість якої наразі є одним

із найвизначніших явищ української художньої культури.

Зображення війни у Ліни Костенко – це душевні ліричні твори, в яких авторка зображує не якісь абстраговані картини воєнних дій, а й себе, народ, живих людей у пеклі війни. Можливо саме тому, її воєнна лірика має досить глибокий зміст, не залишаючи байдужими жодне покоління [7].

Ліна Костенко (1936) є однією з найвидатніших сучасних українських поетес. Дане дослідження присвячене особливості перекладу воєнної поезії, то варто відмітити, що така поезія зазвичай твориться у період війн, в якій описуються воєнні часи, воєнні дії, особливості боротьби того чи іншого народу за свою незалежність.

Воєнна поезія становить значну частину творчого доробку відомої української поетеси Ліни Костенко (1930 р.), творчість якої наразі є одним із найвизначніших явищ української художньої культури.

Зображення війни у Ліни Костенко – це душевні ліричні твори, в яких авторка зображує не якісь абстраговані картини воєнних дій, а й себе, народ, живих людей у пеклі війни. Можливо саме тому, її воєнна лірика має досить глибокий зміст, не залишаючи байдужими жодне покоління .

Як писала сама поетеса «мій перший вірш написаний в окопі»; «моє дитинство вбите на війні» [8, с. 31]. Коли розпочалася Велика Вітчизняна війна, майбутній поетесі було одинадцять років. Ще дитиною Ліна Костенко навчилася бачити чуже горе та страждання і переживати їх як власні. «Війна назавжди залишається в пам'яті тих, хто бачив її. За спогадами моїх бабусі та дідуся, які також були дітьми у ті роки, багато місяців, років та навіть десятиліть після Перемоги їм снилася та війна, відбившись у свідомості вогняними картинками воєнних дій, страшним гуркотом літаків та вибухів, стражданнями невинних людей з мирного населення та безглуздими смертями молодих солдатів» [8, с. 31].

Тож, Л. Костенко ще з дитинства знала та пережила страшні воєнні роки, а свої спогади і душевні болі виражала та описувала у своїх поезіях. Основними темами її воєнних поезій є описи власного бачення війни, численні страшні та жахливі події, що приносять страждання, біль та горе. Уся воєнна поезія Ліни Костенко глибоко сповнена емоціями та переживаннями, відвертістю та правдою війни, що зображується авторкою досить майстерно.

Читаючи воєнну поезію можна впевнено стверджувати, що Ліна Костенко має власний авторський індивідуальний та неповторний стиль,

який проявляється у широкому використанні асоціативно-образних абсолютно нетипових метафор, оксиморонів, епітетів, антитез, авторських порівнянь тощо.

Енергетика тексту Ліни Костенко, надзвичайне стилістичне відчуття слова, новаторський підхід до висвітлення образу України змушують читачів, літераторів, перекладачів все дедалі більше поглиблюватися в її творчість. Адже творчий доробок поетеси вирізняється не тільки майстерним володінням словом, але й потужним потенціалом філософсько-світоглядних ідей, котрий дійсно можна вважати соціокультурною репрезентацією української ментальності. І саме переклади її поетичних творів, в тому числі й воєнної тематики, можуть ознайомити іноземного читача з українською культурою і літературою [9, с. 2].

Отож, сьогодні постать Ліни Костенко є суттєвою не лише для української культури, але й для країн всієї Європи та США. Твори поетеси перекладалися й продовжують перекладатись багатьма мовами народів світу: англійською, німецькою, французькою, іспанською, італійською, білоруською, болгарською, польською, чеською, сербською, естонською, португальською, румунською, словацькою, хорватською, угорською, шведською [9, с. 2].

Відмітимо, що англійські поезії Ліни Костенко входять до різного роду збірок або ж часто представлені просто окремими перекладеними англійською мовою поемами:

- «Мандрівки серця» / *Landscapes of Memory* (2002 р.);
- Збірка *Selected Poetry: Wanderings of the Heart* (1990 р.);
- *A hundred years of youth: a bilingual anthology of 20th century Ukrainian poetry* (2000 р.) тощо.

Англійські переклади поезій Ліни Костенко виконували такі відомі перекладачі, як Віра Річ, Михайло Найдан, Джон Вейр та багато інших.

Так як у нашому дослідженні нас цікавитимуть саме англійські переклади воєнної поезії Ліни Костенко, доречним буде відзначити, що вірші на воєнну тематику не виділені якоюсь окремою збіркою. Та й взагалі воєнних поезій Ліни Костенко, що перекладені англійською мовою дуже мало.

В українській мові доволі відомі такі поезії авторки на воєнну тематику, як «Смертельний падеграс», «Я виросла у Київській Венеції», «Мій перший вірш написаний в окопі», «У Корчуватому, під Києвом...», «Пастораль ХХ сторіччя», «Тут обелісків ціла рота...».

Одним із перших віршів Ліни Костенко на воєнну тему є вірш «Мій перший вірш написаний в окопі». У даному вірші авторка описує свої спогади про початок війни, про відчуття та страх звичайних людей, про ті страшні відчуття, які неможливо забути. Ще будучи маленькою дівчиною, поетеса згадує, що писала цей вірш в окопі звичайним осколком на стіні, яка згодом впала.

Пропонуємо розглянути переклад вірша, однак ім'я його перекладача, на жаль, не відоме. Отож, задля подальшого порівняння україномовного варіанту вірша із його англomовним перекладом наведемо обидва тексти вірша «Мій перший вірш написаний в окопі» [10] (“My first poem was written in the trench”) [11]:

Мій перший вірш написаний в окопі,
на тій сипкій од вибухів стіні,
коли згубило зорі в гороскопі
моє дитинство, вбите на війні.
Лилась пожежі вулканічна лава,
стояли в сивих кратерах сади.
І захлиналась наша переправа
шаленим шквалом полум'я й води.
Був білий світ не білий вже, а чорний.
Вогненна ніч присвічувала дню.
І той окопчик –
як підводний човен
у морі диму, жаху і вогню.
Це вже було ні зайчиком, ні вовком –
кривавий світ, обвуглена зоря!
А я писала мало не осколком
великі букви, щойно з букваря.
Мені б ще гратись в піжмурки і в класи,
в казки літати на крилах палітур.
А я писала вірші про фугаси,
а я вже смерть побачила впритул.
О перший біль тих не дитячих вражень,
який він слід на серці залиша!
Як невимовне віршами не скажеш,
чи не німою зробиться душа?!
Душа в словах – як море в перископі,
І спомин той – як відсвіт на чолі...
Мій перший вірш написаний в окопі.
Він друкувався просто на землі.
My first poem was written in the trench
On the loose wall from explosion,
When lost the stars in the horoscope
My childhood killed in the war.
Volcanic lava was on fire.
The house was on fire/
The night seemed like a day.
And our crossing was choked
across the Dnipro-water and fire.

The rumble of the earth.
Neighbor crying boy.
The woman was baptized,
And the bread ran out.
I moved
This narrow trench was trembling
where two families huddled
for several days.
O...first pain of those not childish impressions
What it should leave in our heart!
As the unspeakable verses do not say,
Will the soul become dump!
It was neither a bunny nor a wolf –
bloody world charred star –
and I wrote almost in fragments
capital letters, just from the primer.
That first poem, leaning against the edge,
to illuminate the war at night.
What he was, I do not remember.
The shell fell – the wall fell.

Також у англomовному перекладі вдалось знайти ще кілька воєнних віршів Ліни Костенко, які були написані поетесою в наш час і присвячені вже подіям 2014 року та війні росії та України, що розпочалась порівняно нещодавно – у лютому 2022 року.

Так, однією з найглибших спроб художнього дослідження «воєнного питання» є вірш Ліни Костенко «І жах, і кров, і смерть, і відчай...». У даній поезії Ліна Костенко осмислює становище, в якому опинився увесь український народ та Україна; авторка доволі емоційно та відверто вказує на винуватця даної трагедії й алегорично називає його «Лох-Несс холодної Неви» [12]. Також авторка виражає своє нерозуміння того, що така трагічна ситуація можлива сьогодні у XXI ст., у світі, де діють закони та міжнародні права; поетеса у рядках даного вірша виражає таке своє нерозуміння через байдужість інших країн, які бездіяльно спостерігають за посяганням на кордони суверенної держави, зазначаючи «Куди ж ви дивитесь, народи?! / Сьогодні ми, а завтра – ви...» [12].

Вірш Ліни Костенко «І жах, і кров, і смерть, і відчай...» [12] (“Despair and blood and death and terror” [13]) ми також віднайшли у перекладі англійською мовою:

І жах, і кров, і смерть, і відчай,
І клекіт хижої орди,
Маленький сірий чоловічок
Накоїв чорної біди.

Це звір огидної породи,
Лох-Несс холодної Неви.
Куди ж ви дивитесь, народи?!
Сьогодні – ми, а завтра – ви...
Despair and blood and death and terror,
And vulture horde's aggressive screech,
This little wretched evil bearer
Committed horrible besiege.

Disgusting breed of evil creatures,
It grabs much more than it can chew.
Do nations wait for fierced preacher?
It's us today, tomorrow – you...

Ще одним віршем Ліни Костенко на військову тему є коротенький вірш «Ми воїни. Не ледарі. Не лежні» [14], який також має переклад на англійську мову – “Not lazy and not quitters. We are fighters” [15]:

Ми воїни. Не ледарі. Не лежні.
І наше діло праведне й святе.
Бо хто за що, а ми за незалежність.
Отож нам так і важко через те.
Not lazy and not quitters. We are fighters.
And our cause is righteous, fair and just.
We stand for our freedom and survival.
So it's so hard for us to make it last.

Серед коротеньких віршів Ліни Костенко, що також можемо віднести до військової тематики виділимо й такі, як «Розп'ято нас між заходом і сходом» та «Це ж треба мати сатанинський намір». У даних віршах ми не знайдемо описів військових дій та їх трагічних наслідків; у них авторка в більшій мірі виражає своє обурення, злість через ту ситуацію, що зараз складається у світі, в якому наша держава – Україна «розп'ята між заходом та сходом».

Отож нижче також наведемо тексти даних віршів українською та англійською мовами.

Вірш Ліни Костенко «Розп'ято нас між заходом і сходом» [16] (“Between them all we suffer the damnation” [17]):

Розп'ято нас між заходом і сходом.
Що не орел – печінку нам довбе.
Зласкався, доле, над моїм народом,
щоб він не дався знівечить себе!
Between them all we suffer the damnation.
And any eagle just has our liver willed.
Dear destiny, have mercy on my nation,
So we won't let the horde to get us killed!

Вірш Ліни Костенко «Це ж треба мати сатанинський намір» [18] (“Their satan plannings always were much rougher” [19]):

Це ж треба мати сатанинський намір,
Чаїть в собі невиліковний сказ,
Щоб тяжко так знущатися над нами,
Та ще й у всьому звинувачувати нас!
Their satan plannings always were much rougher,
The rabies was well hidden deep inside,
It can't be cured, and that is why we suffer,
And victim blaming just an extra bloody bite!

Таким чином, ми розглянули п'ять віршів Ліни Костенко воєнної тематики, що мають переклади на англійську мову. Вірші Ліни Костенко про війну залишають глибокий слід у душі читача, навіть якщо читач, на його щастя, ніколи не бачив війни і не має своїх спогадів. У своїй поезії Ліна Костенко ядїлиться своєю душею, своїм болем і спогадами, тому її вірші набувають загальнонародного, загальнолюдського звучання, та сповненою почуттів які передаються в кожному рядку.

Висновки та пропозиції. Під час дослідження особливостей перекладів воєнної поезії Ліни Костенко англійською мовою було проаналізовано особливості перекладів її ліричних творів англійською мовою. На нашу думку, передумовою успішного поетичного перекладу є правильне розуміння і тлумачення тексту саме перекладачем, адже від цього залежить доречний вибір мовних засобів мови перекладу, що в подальшому визначатиме єдність змісту та форми поетичного твору. При перекладі поетичного твору перекладачеві також важливо пам'ятати, що значення цілого важливіше за значення окремих частин; що можна опустити окремі деталі у перекладі заради правильної передачі змісту цілого тексту. І також важливим аспектом такого перекладу є відповідність нормам мови перекладу, тобто перекладач обов'язково повинен стежити за повноцінністю мови перекладу. Також при перекладі поетичних творів важливо брати до уваги оригінальний розмір та риму вірша, щоб у перекладі, як і в оригіналі, також розкривався змістовий аспект поетичної форми.

Таким чином, переклад поетичних творів – це певний процес розкладання поетичного тексту на частини та ретельний добір лексичних одиниць та стилістичних прийомів. Отож, перед перекладачем творів поетичного жанру постає ряд складних завдань, вирішення яких потребує неабиякої майстерності, а сам переклад є, творчим процесом.

Основна увага нашої роботи приділяється поетичним творам відомої української письменниці Ліни Костенко. Так, серед її численних творів особливе місце належить віршам, присвяченим темі війни.

У ході дослідження було з'ясувано, що воєнна поезія Ліни Костенко в англійських перекладах представлена досить обмежено, адже вдалось віднайти всього лише 5 поезій, що мають переклад на англійську мову (при цьому перекладач не відомий). Це такі воєнні поезії, як: «Мій перший вірш написаний в окопі» (“My first poem was written in the trench”); «І жах, і кров, і смерть, і відчай...» (“Despair and blood and death and terror”); «Ми воїни. Не ледарі. Не лежні» (“Not lazy and

not quitters. We are fighters”); «Розп’ято нас між заходом і сходом» (“Between them all we suffer the damnation”); «Це ж треба мати сатанинський намір» (“Their satan plannings always were much rougher”).

Дослідження особливостей перекладу поезії Ліни Костенко на англійську мову залишається актуальним питанням, оскільки її ліричні твори поки що мало були в центрі уваги перекладознавчих досліджень, як і загалом сучасна українська поезія. Тому ми вважаємо, що важливо продовжувати досліджувати творчість поетеси та відтворювати її поезію англійською мовою, тим самим познайомити іноземних читачів з творчістю української письменниці Ліни Костенко.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гольтер І.М. Складність та особливості перекладу в поетичних творах: майстерність перекладача. Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Мовознавство. 2018. № 9. С. 56–60. URL:http://ddpu-filolvisnyk.com.ua/uploads/arkhiv-nomerov/2018/NV_2018_9/15.pdf
2. Китарова Н. К., Воронова З.Ю. ТЕОРІЯ ПЕРЕКЛАДУ (Вступ до перекладознавства. Загальна теорія Перекладу. Лексико-граматичні проблеми перекладу) Навчальний посібник для спеціальності «Переклад». Дніпродзержинськ, 2013. 323 с.
3. Коптілов В. Теорія і практика перекладу: навчальний посібник. Київ : Юніверс, 2002. 280 с.
4. Ємець Н.О. ДО ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТІВ: БУТИ ЧИ НЕ БУТИ? Закарпатські філологічні студії. 2021. №19. Том 2. С. 95–99. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/19/part_2/19.pdf
5. Jakobson R. On linguistic aspects of translation. The Translation Studies Reader. London ; New York : Routledge, 2000. 524 p.
6. Frost R. Poetry and translation. The art of the impossible. Liverpool : Liverpool University Press, 2010. P. 23–47.
7. Надієвська І. Тема війни у поезії Ліни Костенко URL:<http://dSPACE.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/2663/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B4%D1%96%D1%94%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%86..pdf>
8. Костенко Л. Вибране: збірка літературно-художніх творів./редактор: М. Н. Москаленко.– К.: Дніпро, 1989. – 564 с.
9. Харченко С. Соціокультурна репрезентація української ментальності в англійському світі (на матеріалі перекладів поетичних творів Ліни Костенко). European Modern Studies Journal. 2017. №1. с. 1–9.
10. Вірш Ліни Костенко «Мій перший вірш написаний в окопі». URL:<https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=1041>
11. Poem by Lina Kostenko “My first poem was written in the trench”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=RryxD-vlqDg>
12. Вірш Ліни Костенко «І жах, і кров, і смерть, і відчай» URL:<https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=21805>
13. Poem by Lina Kostenko “Despair and blood and death and terror”. URL:<https://lyricstranslate.com>
14. Вірш Ліни Костенко «Ми воїни. Не ледарі. Не лежні». URL:<https://www.unian.ua/society/lina-kostenko-svyatkuye-92-den-narodzhennya-virshi-i-citati-pro-viynu-novini-ukrajini-11750761.htm>
15. Poem by Lina Kostenko “Not lazy and not quitters. We are fighters”. URL: <https://lyricstranslate.com>
16. Вірш Ліни Костенко «Розп’ято нас між заходом і сходом» URL:<https://www.unian.ua/society/lina-kostenko-svyatkuye-92-den-narodzhennya-virshi-i-citati-pro-viynu-novini-ukrajini-11750761.html>
17. Poem by Lina Kostenko “Between them all we suffer the damnation”. URL:<https://lyricstranslate.com>
18. Вірш Ліни Костенко «Це ж треба мати сатанинський намір» URL:<https://www.unian.ua/society/lina-kostenko-svyatkuye-92-den-narodzhennya-virshi-i-citati-pro-viynu-novini-ukrajini-11750761.html>
19. Poem by Lina Kostenko “Their satan plannings always were much rougher ”. URL: <https://lyricstranslate.com>